

Marian Anczyk

Konferencja w sprawie powołania do życia Międzynarodowej Adwokackiej Izby Karnej dla potrzeb Międzynarodowego Trybunału Karnego - Paryż, 6 i 7 grudzień 2001 roku

---

Palestra 46/3-4(531-532), 200-202

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Konferencja w sprawie powołania do życia Międzynarodowej Adwokackiej Izby Karnej dla potrzeb Międzynarodowego Trybunału Karnego – Paryż 6 i 7 grudzień 2001 roku

Międzynarodowy Trybunał Karny (MTK) powołany do życia przez ponad 120 krajów w lipcu 1998 r. w oparciu o Traktat Rzymski, nie zajął się sprawą stworzenia instytucjonalnych struktur dla obrony, ale przepisy proceduralne przyjęte przez Komisję Przygotowawczą MTK przy ONZ w swoim art. 20 § 3 przewidywały możliwość utworzenia niezależnego organu doradczego albo prawnych stowarzyszeń mających ułatwiać działalność MTK.

Opierając się na tych przesłankach, Paryska Izba Adwokacka wspólnie z Międzynarodowym Stowarzyszeniem obrońców i przy współpracy francuskiego Ministra Sprawiedliwości i Koalicji Pozarządowych Organizacji (Organisations non Gouvernementales – ONG) działających na rzecz MTK (np. Amnesty International, International Center for Human Rights and Democratic Development i in.) zwołała w Paryżu międzynarodowe spotkanie przedstawicieli izb adwokackich aby rozważyć możliwość utworzenia Międzynarodowej Adwokackiej Izby Karnej (w skrócie MAIK lub International Criminal Bar – ICB) potrzebnej wymiarowi sprawiedliwości orzekającemu w zakresie międzynarodowego prawa karnego.

Organizatorzy spotkania uznali, że światowa społeczność adwokacka winna wypowiedzieć się na następujące tematy:

- 1) Tworzenie i organizacja Międzynarodowej Adwokackiej Izby Karnej
- 2) Szkolenie członków przyszłej MAIK'a
- 3) Kodeks deontologiczny dla członków przyszłej MAIK'a
- 4) Organizacja pomocy prawnej

przy czym według organizatorów Konferencji – ewentualna uchwała uczestników spotkania będzie przedstawiona na najbliższym posiedzeniu Komisji Przygotowawczej MTK, które ma się odbyć w ONZ wiosną 2002 roku, a na którym ma nastąpić uznanie MTK, którego powołanie ratyfikowała już niezbędna minimalna ilość krajów, tj. ponad 60 krajów.

Zwołane spotkanie spotkało się z żywym oddźwiękiem adwokatów na całym świecie. Na spotkanie paryskie przyjechało blisko 400 delegatów krajowych izb i międzynarodowych organizacji adwokackich.

Na otwarciu sesji głos zabrali adwokat Robert Badinter, senator, były francuski Minister Sprawiedliwości, Patrick Henriot, dyrektor Wydziału francuskiego Ministerstwa Sprawiedliwości, Francis Teitgen, dziekan Paryskiej Izby Adwokackiej, Elise Groulx z Kanady, Prezes Międzynarodowej Koalicji ds. MTK. Były to ewidentne głosy za powołaniem do życia wspomnianej adwokackiej izby mającej się według nich składać z doświadczonych i niezależnych adwokatów, i przy wykorzystaniu doświadczeń norymberskich.

Referaty na temat znaczenia Międzynarodowego Trybunału Karnego, MTK dla Ruandy i utworzenia proponowanej Izby Adwokackiej wygłosili adw. Michael Vladimiroff z Holandii, Claire d'Ursq z Biura Praw Człowieka francuskiego Ministerstwa Sprawiedliwości i adwokat Jean Degli z Paryża pochodzący z Ruandy, który zebrał burzę oklasków po płomiennym przemówieniu na temat zbrodni ludobójstwa popełnionych masowo w Ruandzie. Zbrodnie w Ruandzie dotyczą milionów ludzi, sprawy zbrodniarzy są sądzone często bez udziału obrony względnie z lekceważeniem ich roli w procesie a z powodu masowości – zbrodnie te według adw. Degli nigdy nie będą osądzone do końca. Obok Ruandy wymieniano także zbrodnie m.in. w Kosowie czy na Timorze, wymieniano także przykładowo niektórych znanych sprawców zbrodni jak Milosevicza czy Ben Ladena. Prezes Groulx podeszła do sprawy także pragmatycznie zaznaczając że powołane instytucje będą musiały mieć zapewnione poważne fundusze dla swej działalności, które muszą być złożone przez kraje ONZetowskie. Prezydent Pace zwrócił natomiast uwagę na niezmiernie trudne zadania dokonania wyboru niezawisłych i moralnie wysoko stojących sędziów do Trybunału. Delegat Stanów Zjednoczonych, Prof. Kenneth Galland rozważał gdzie, w jakim kraju winna być siedziba Trybunału i uznał, że Holandia jest właściwą propozycją, która już się sprawdziła.

Sprawa wyboru sędziów i adwokatów dla potrzeb MTK i MAIK'u, ich selekcja wzbudziła jednakże poważną krytykę, albowiem nie wszystkie kryteria tej ewentualnej selekcji adwokatów były do przyjęcia przez niektórych uczestników Konferencji, skoro sędzia i adwokat z natury rzeczy cieszą się autorytetem i nieposzlakowaną opinią. Dyskusja przybrała nieoczekiwanie dość ostry ton, wśród wypowiedzi pojawiły się poważne głosy przeciwne powołaniu MAIK'u, który musiałby być odrębnym organem adwokackim obejmującym odrębną listę adwokatów, odrębną władzę dyscyplinarną itp. Status obrońców MAIK'u musiałby ustalić kogo miałby reprezentować adwokat: czy swój kraj czy kogoś innego – a nadto nie można byłoby pominąć statusu adwokatów – obrońców ofiar zbrodni. Podnoszono, że powołanie Izby – mocno by skomplikowało status adwokatów w ogóle, a w szczególności wyselekcjonowanych adwokatów, którzy przynależeliby do dwóch izb, a przecież istniejące struktury adwokackie mogą w pełni spełniać funkcje obrońców przed MTK, a podejrzany czy oskarżony – mógłby korzystać bez przeszkód z pomocy adwokata z wyboru w kraju, z którego pochodzi. Tak argumentował delegat francuskiej Adwokackiej Rady Narodowej – paryski adwokat Patrick Chabert, a adwokat z Senagalu wyraził pogląd, że każdy adwokat winien mieć prawo bronić przed MTK, a rzeczą istniejących izb lokalnych byłoby ewentualnie pomóc w zapewnieniu takiej obrony. Dyskusja była rzeczowa, zmierzała do zapewnienia obrony przed MTK, ale stawała się coraz bardziej drażliwa dla zwolenników MAIK'u, którzy korzystali chętnie z prawa do repliki. Niemniej spornych i trudnych problemów nie dało się ominąć, a jednym z nich było finansowanie obron z urzędu, stąd jedną z sugestii było, aby powołać jedynie stosowne biuro organizujące obronę przed MTK – (np. z siedzibą w Hadze), które by działało przy współpracy z CCBE w Brukseli.

Zwrócono także uwagę na to, aby sprawy obrońców były zgodne z regulacjami prawnymi MTK. Przeciwni powołaniu MAIK'u był m.in. także delegat szwajcarski Halperin jak i były dziekan paryski a długoletni działacz międzynarodowych organizacji w dziedzinie obrony prawa do obrony – adwokat Mario Stasi. Jego zdaniem szczególnie nie do przyjęcia jest selekcjonowanie adwokatów i przekreślanie prawa obwinionego do wyboru obrońcy.

Niewiele także wyjaśniono na obradach roboczych Komisji mających za zadanie opracowanie tematów podanych na wstępie. W tych Komisjach działało wielu adwokatów z wszystkich kontynentów świata. Niestety ustalenie wniosków przez Komisje jak i końcowych wniosków Konferencji nie było łatwe, co wzbudziło przejawy rozczarowania m.in. adwokatów przybyłych z krajów afrykańskich. Dla nich przyjazd był kosztowny, ale pragnęli przyczynić się do powstania bardzo pomocnej im instytucji obrońców przed MTK.

Rozczarowani byli także organizatorzy Konferencji, a w szczególności kanadyjscy adwokaci reprezentujący Międzynarodowe Stowarzyszenie Obrońców, którzy oczekiwali łatwych rozmów i łatwego podjęcia zgodnej uchwały... Oczywiście nie porzucono wysuniętej koncepcji dotyczącej MAIK'u, ale następna konferencja w tej sprawie musi być lepiej przygotowaną, muszą być przedstawione konkretne rozwiązania uwzględniające zastrzeżenia podniesione podczas dyskusji przeciwko powstaniu MAIK'u.

Z ramienia polskiej adwokatury udział w Konferencji wzięli adw. adw. Marian Anczyk i Zbigniew Cichoń.

W dniu 7 listopada 2001 przed zakończeniem obrad konferencji w sprawie powołania do życia MAIK'u – odbyło się posiedzenie Europejskiego Instytutu Praw Człowieka pod kierownictwem jej Prezydenta belgijskiego adwokata Pierre Lambert. W tym posiedzeniu wziął udział adwokat Zbigniew Cichoń będący członkiem Zarządu Instytutu Praw Człowieka przy Fundacji Adwokatury Polskiej, a którego Prezesem jest Wiceprezes NRA Wojciech Hermeliński, będący zarazem Wiceprezesem wyżej wspomnianego Europejskiego Instytutu Praw Człowieka. Podczas obrad ustalono, że w czerwcu 2002 roku odbędzie się w Krakowie Konferencja na temat orzecznictwa Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu dotyczącego Polski, co jest niewątpliwym wyrazem uznania dla działalności polskich adwokatów w dziedzinie Praw Człowieka.

Marian Anczyk